

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania B.J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Częstochowie
o prawo do renty socjalnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 sierpnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 429/22,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie
obciążając ubezpieczonego zwrotem kosztów postępowania
kasacyjnego na rzecz organu rentowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 stycznia 2022 r., IV U 614/21, Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił odwołanie B.J. od decyzji z 12 kwietnia 2021 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Częstochowie odmawiającej ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej z powodu braku uznania go za całkowicie niezdolnego do pracy.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2022 r., III AUa 429/22, oddalił apelację wnioskodawcy oraz zasądził od niego na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1. art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej; 2. art. 12 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 4 ustawy dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; 3. art. 299 w związku z art. 304 zdanie trzecie oraz art. 271 § 2 k.p.c.; 4. art. 235² § 1 pkt 5 w związku z art. 227, art. 205¹² § 2 i w związku z art. 278 oraz 286 § 1 k.p.c.; 5. art. 235² § 1 pkt 5 w związku z art. 227, art. 205¹² § 2; art. 278 i 286 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; 6. art. 233 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; 7. art. 233 § 2 w związku z art. 235² § 1 i art. 391 § 1 k.p.c.; 8. art. 385 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił występowaniem przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W ocenie wnioskodawcy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące orzekania w sprawach wymagających ustalenia całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, polegające na rozstrzygnięciu, czy jest możliwe wydanie przez Sąd rozstrzygnięcia w przedmiocie ustalenia całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, bez przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego lekarza sądowego z zakresu medycyny pracy a jedynie w oparciu o opinię biegłego lekarza sądowego innej specjalności.

Niezależnie od powyższego ubezpieczony wywiódł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Okręgowy bezkrytycznie przyjął wnioski zawarte w opinii biegłej laryngolog w zakresie stwierdzenia, że skarżący nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Ponadto Sąd drugiej instancji wydał zaskarżony wyrok przy bardzo ograniczonym materiale dowodowym, bowiem zaniechał w sprawie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny pracy, biegłego z zakresu foniatrii oraz przesłuchania skarżącego. Wydał zatem wyrok przedwcześnie, bez zebrania pełnego materiału dowodowego, mimo złożenia w tym zakresie odpowiednich wniosków przez skarżącego.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu samemu Sądowi, z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz zasądzenie od ubezpieczonego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 2023 r., I CSK 4691/22 i z dnia 24 maja 2023 r., I USK 81/22, LEX nr 3575015.). Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Nieodzowne jest ponadto

wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wypowiedzią a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Powoływane przez skarżącego zagadnienia prawne były już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego i nie zachodzą podstawy do zmiany przyjętego stanowiska.

Należy w tej materii przywołać pogląd zawarty w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2022 r., III USKP 113/21 (LEX nr 3402197), w którym stwierdzono, że sąd ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku dopuszczenia dowodu z opinii łącznej biegłych lekarzy w każdym przypadku, gdy u ubezpieczonego stwierdza się więcej niż jedno schorzenie. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że nie istnieje norma prawna nakładająca na sąd ubezpieczeń społecznych obowiązek dopuszczenia dowodu z opinii łącznej biegłych lekarzy w każdym przypadku, gdy u ubezpieczonego stwierdza się więcej niż jedno schorzenie. Brak jest zatem podstaw do formułowania ogólnej tezy, że przepisy postępowania wymagają by biegli - jeżeli zachodzi potrzeba zasięgnięcia opinii kilku biegłych - zawsze składali dodatkowo jedną wspólną opinię. Powyższe znalazło potwierdzenie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2015 r., I UK 430/14 (LEX nr 1809930), w którym wskazano, że ograniczenie samodzielności sądu w zakresie dokonywania ustaleń wymagających wiadomości specjalnych wynikające z art. 278 § 1 k.p.c., obejmuje w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy również ocenę wzajemnego powiązania różnych schorzeń stwierdzonych u osoby ubiegającej się o rentę i skutków tych powiązań. Sąd Najwyższy stwierdził, że przy podejmowaniu decyzji należy mieć na uwadze przede wszystkim okoliczności faktyczne konkretnej sprawy. Kompleksowa ocena stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w zależności od okoliczności faktycznych, może wymagać opinii łącznej biegłych lekarzy, bądź zasięgnięcia dodatkowej opinii tych samych biegłych (art. 286 k.p.c.), czy też zasięgnięcia opinii innego (kolejnego) biegłego (lub innych biegłych - art. 286 k.p.c.).

W wyroku z dnia 14 grudnia 2021 r., II USKP 152/21 (OSNP 2022 nr 11, poz. 112) Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na prezentowane w orzecznictwie Sądu

Najwyższego stanowisko, że aby zarzut niepowołania dodatkowego biegłego z zakresu medycyny pracy (lub nieprzeprowadzenia dowodu z łącznej opinii biegłych wszystkich specjalności) był zasadny, konieczne jest stwierdzenie występowania w stanie faktycznym sprawy okoliczności przemawiających za uznaniem, iż niewykorzystanie takiego środka dowodowego miało istotny wpływ na wynik sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2019 r., III UK 93/18, LEX nr 2652427). Zgodnie bowiem z art. 232 zdanie drugie k.p.c. sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Oznacza to, że nie jest wyłączone dopuszczenie przez sąd z urzędu dowodu, który ma na celu ustalenie niezdolności do pracy jako przesłanki prawa do renty, gdy oceny stanu zdrowia ubezpieczonego nie dokonał biegły lekarz sądowy o specjalności adekwatnej do schorzeń ubezpieczonego bądź gdy uzyskana opinia biegłych lekarzy nie daje wystarczającej podstawy dla zakwalifikowania zmian chorobowych do ustawowej definicji niezdolności do pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r., II UK 43/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 293 czy z dnia 4 sierpnia 2016 r., III UK 201/15, LEX nr 2087822). Sąd orzekający nie ma zatem obowiązku dopuszczania dowodu z opinii biegłego medycyny pracy, jeżeli już sporządzona w sprawie opinia biegłego lekarza specjalisty (lub kilku biegłych różnych specjalności) jest jednoznaczna i tak przekonująca, że określoną okoliczność uznaje za wyjaśnioną.

W rozpoznawanej sprawie Sąd drugiej instancji nie miał wątpliwości, że przeprowadzona w sprawie opinia dotycząca stanu zdrowia wnioskodawcy była kompletna, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz zawierała jednoznaczne wnioski, wobec czego nie było podstaw, aby zasięgać opinii innych specjalistów. Biegła wyjaśniła, że ubezpieczony nie może wykonywać pracy w określonych warunkach czy określonego rodzaju ze względu na głęboki wrodzony obustronny niedosłuch, brak efektu słuchowego przy noszeniu aparatów słuchowych oraz brak wykształcenia mowy. Nie powoduje to jednak niemożności wykonywania jakiegokolwiek pracy. Nie było zatem potrzeby powoływania kolejnych biegłych, a w szczególności lekarza medycyny pracy, którzy wydaliby opinię o stanie zdrowia wnioskodawcy.

Z podanych względów skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do rozpoznania w oparciu o przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie istniała także możliwość uznania, że w sprawie występuje przesłanka, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, opiera ją na tym samym problemie, który wskazuje jako zagadnienie prawne. Takie połączenie przyczyn, dla których skarga kasacyjna zasługiwałaby na przyjęcie do rozpoznania, obarczona jest błędem logicznym, bowiem problem, który stanowi zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego nie może być jednocześnie podstawą przyjęcia, że rozstrzygając w jego przedmiocie Sąd w oczywisty sposób naruszył przepisy prawa. Innymi słowy coś co jest wątpliwe nie może być jednocześnie oczywiste.

Z podanych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 i art. 102 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

(I.T.)

[ms]